

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne pošt-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravišstvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

P. T. gospodom naročnikom!

S koncem tega meseca nastopi „Slovenski Narod“ osmo leto svojega izhajanja in tretje leto svojega izhajanja kakor prvi in dosedaj edini slovenski dnevnik.

„Slovenski Narod“ bode tudi v novem letu 1875 izhajal kot dnevnik in bode zvest ostal svojemu programu: neumorno braniti in zagovarjati narodne pravice našega naroda in slobodnostna napredna načela človečanska, delati in k delavnosti buditi svoje rojake.

Le-to pak more kot neodvisen organ narodno-svobodomiselne stranke samo takó, da ga podpirajo vsi dosedanji prijatelji naše narodne stvari, in da pridobode vsak posamezen še novih podpornikov naročnikov.

Zato prosimo, naj stari naročniki ponové takoj, da ne bode neredov v ekspediciji, svoje naročilo, da se pa tudi vsak, kateremu je obstanek in razvitek edinega slovenskega dnevnika na srečo, potrudi, le enega novega naročnika pridobiti.

Dan denes vsak izprevidi, da je vsako politično gibanje brez časopisov nemogoče; časopisi so naravno središče narodovega duševnega gibanja. Pri tako malem narodu kakor je naš, je torej treba, da vsak patrijot novinarstvo podpira.

„Slovenski Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za celo leto	13 gld. — kr.
Za pol leta	6 „ 50 „
Za četrt leta	3 „ 30 „
Za en mesec	1 „ 10 „

S pošiljanjem po pošti velja:

Za celo leto	16 gld. — kr.
Za pol leta	8 „ — „
Za četrt leta	4 „ — „
Za en mesec	1 „ 40 „

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta	2 gld. 50 kr.
Po pošti sprejeman „ „	3 „ — „

 Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

Uredništvo in administracija „Slovenskega Naroda“.

Konservativizem na Magjarskem.

Iz Budim-Pešte 19. dec. [Izv. dop.]

Če se ne motim, sem bral pri Bukle-u, da kdor hoče zgodovino rimskih papežev pisati, mora začeti z Romulusom, in kdor hoče pisati zgodovino rimskih imperatorjev, mora iti doli do Pija IX. Ravno tako bi se moglo reči, da kdor hoče pisati zgodovino magjarskega nasilstva nasproti drugim narodom, mora začeti uže z Arpadom in Szoltanom; in kdor hoče pisati zgodovino političnih pamfletov, mora iti doli do Janos Asbothove brošure „ogerska konservativna politika“, ki je pred nekimi dnevi tukaj izšla. — Psihološka prikazen je, da v momentu pogibanja in propadanja — v kakoršnem momentu se denes tud ogerska država nahaja — ena stranka na drugo odgovornost in krivnjo odvaljuje. Rekriminacije leté v takih osodepolnih časih, kakor veše sem ter tja. Navadno so pa vse stranke propada in pogabe krive: ena za to, ker nij prav vladala, druga za to ker vladajočo stranko nij podpirala, nego zavirala, tretja za to, ker je pasivno v zakotku stala, četrta za to, ker je, bog si ga ve kaj opustila itd. Tudi Asbothova brošura nij več družega, nego rekriminacija konservativne stranke nasproti liberalnej, da je ta zakrivila katastrofo pri Világošu, in denašnje politično in gospodarstveno mizerijo. Liberalci Kossuth je po Asbothovi brošuri ogersko državo dognal do Világoša, liberalci Andrassy pa do denašnje mizerije. Nasproti temu pa povzdiguje in vzvisuje Asboth konservativce, kakor drugače tudi biti ne more, ter jih slika kot edine rešilce ogerske države. Asbothu sta Kossuth in Andrassy inkarnacija

vsega liberalizma. Iz tega se lahko sodi, kakšen je stoprvnjegov konservativizem! Asboth dokazuje rast konservativne stranke s tem, da so v novejšem času celo praktični judje konservativci postali. Politika ogerskih konservativcev po Asbothu ne obstoji v neprijateljstvu proti svobodi in napredku in v reakciji, nego v spoznanji in gojenji realnih ogerskih koristi, in v teženji po onej državnej obliki, ki nij ustvarjena po zapadno-evropskih doktrinah, nego ki je vzrastla iz starih magjarsko-narodnih ustanov. Nazadnje zahteva še uvedenje duvalizma v vojsko in spojenje ogerskih linijskih regimentov s hoveni. — Kar imajo magjarski konservativci in liberalci mej soboj, to prav za prav ostali svet malo briga. Naj se mej soboj ali koljejo ali grdiyo, to so nazadnje samo njihove domače zadeve, ki na forumu sveta ne odločujejo niti sem, niti tja. Asboth pa v svoji brošuri prehaja tudi čez meje tega domačega špeci-fično magjarskega prepira, ter posega tudi v narodnostno vprašanje. On namreč liberalce dolži, da so magjarsko narodnost z absurdno ravnopravnostjo narodaostij oškodovali. S tem dela magjarskim liberalcem veliko krivico, ker je javna laž, da so liberalci kedaj ravnopravnost ogerskih narodnostij proklamirali. Da je pa narodnostna ravnopravnost absurditeta, za ta aksiom se ve da Asboth sam odgovarja. Iz tega se vidi, kaj imajo ogerski, nemagjarski narodi pričakovati, če res kedaj konservativci do vlade pridejo. — Asbothova brošura je naredila senzacijo, kar je celo umljivo. Vsak količkaj duhovito in dovtipno pisani pamflet naredi senzacijo, in Asbothovej brošuri se pa mora oboje priznati: duhovitost in dovtip

sem ter tja celo brezobrazna drzovitost. Pamfleti so pa muhe, ki samo en dan žive, in to bo tudi osoda Asbothove „ogerske konservativne politike“: čez teden dni bo gotovo uže za javno zanimivost mrtva. Vpraša se pa, ali so pa ideje Asbothove brošure samo njegovi osobni nazori, ali mu jih je konservativna stranka narekovala, ali morebiti še kdo drugi? V prvem slučaju nema brošura nobene politične važnosti, v drugem pa kompromituje celo konservativno stranko, ker so njene nakane v takej sliki in s takimi barvami predstavljene, da nijso za občinstvo ni malo prikupljive, da od sebe odbijajo, nego k sebi vabijo. Konservativizem se kaže v njej bolj kot politična pošast, nego kot zdravi državni program. Sicer se pa o genezi Asbothove brošure vse mogoče verzije pripovedujejo. Vse gleda denes na barona Senyeya kot vodjo naše konservativne stranke. On je sicer javno izrekel, da ne stoji z Asbothovo brošuro v nobeni zvezi, svet pa ne ve, ali bi mu verjel ali ne. Če ideje, katere se Asbothovi brošuri našim konservativcem privajajo, nijso Senyeyeve ideje, smemo pričakovati, da bo Senyey to v državnem zboru izrekel, in ob enem v imenu cele konservativne stranke svoj program razvil.

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 21. decembra.

Gospodska zbornica državnega zbora je imela 19. dec. sejo. Mej peticijami se nahaja ena od industrijalcev z železom naj se energično zidajo železnice. Cel proračun za 1875 je bil naglo sprejet. Ministrijski predsednik je povedal, da državni

zbor praznuje do 10. januarja prihodnjega leta.

Na **Slovaškem** so začeli rodoljubni možje dvigati narodno zastavo, katero so več, nego četrtsotletja teptali magjarski fanatiki, zastavo: literarno in narodno združenje z narodom češkim. Prospeh vladarjev, bojovna sreča, papirnate pogodbe, niti verska strast niso mogli zabraniti, da bi nepreletela misel vse, ki prebivajo na Veltavi, Labi, Moravi in Nitri, kako velika in važna je, ako se zopet združi narod českoslovanski. — „Nar. L.“ pravijo o tem združenju: „Takovo razmnoženje naših vrst, vtilo bi v one žile toplo navdušenje, v katerih je mrz razdihal černo polovičnost in malomarnost. Obnovljenjem te združbe bi se odstranila velika nesreča, ki je zadela enkrat narod českoslovanski in geniji naroda češkega Šafařík, Kolar, Jungmann, bi pomirjeni na novo vstopili mej nas in čilejše gibanje bi prešinilo bojovne vrste češke!“

Hrvatski sabor je zopet svoje seje pričel in bode najprej proračun deželne vlade in pravosodne postave rešil.

Vnanje države.

Iz **Pariza** se „N. fr. Pr.“ telegrafuje, da je francoska vlada ukazala Rouher-jev dom in hiše nekaterih drugih bonapartistov ostro paziti, in sicer vsled tega, ker je baje skrivaj bil Napoleona III. sin, Lulu na Francoskem v departementu Lot. Vlada se boji bonapartističnih zarot mej vojaki.

Arnim je obsojen na tri mesece ječe, ker je tuje papirje sebi prilastoval. Odšteje se mu en mesec preiskovalnega zapore od kazni. Znano je, da je državni pravdnik zahteval dve in pol leti ječe, ali sodniki so dve točki obtožbe zavrgli. V uvodu pravne podlage naglašajo sodba velik hrup, ki ga je ta pravda naredila, ter da je na eni strani angažiran osebni interes ali „čast“, na drugi javni interes notranje in vnanje politike, na kar se pa sodnik ni smel ozirati. Po tem se naštevajo postave in učena razlaganja teh postav od raznih znanih pravoslovcev.

Bismark je zopet na svojem mestu in nemški časniki veseli. Tudi angleški časopisi na čelu jim „Times“ Bismarku komplimente delajo, da mora biti na čelu države, katero je on ustvaril.

Dopisi.

Iz slovenskega Štajerja 18. decembra. [Izvirni dopis.] (Slovenski narodni učitelji in novi učni načrti.) Nekdanje „preparandije“ in njih učitelji, ki so bili ob enem tudi učitelji po „izglednih“ šolah, uže spavajo več let spanje pravičnih in mesto njih so uže od 1872. leta dalje „učiteljska izobraževališča“ po kraljevinah in deželah v donajskem državnem zboru zastopanih. Po učiteljskih izobraževališčih predavajo učitelji z izpitom za srednje šole iste nauke, kateri so predpisani višjim razredom realk in gimnazij, razen mrtvih jezikov, mesto kojih se pa predava pedagogika itd., ter se morajo učiteljski kandidati svojih študij razen gimnazijalcev in realcev tudi podvreči maturi. Taki podučitelji so se izšolali prvič še le 1872. leta. Vsled šolske postave v državnem zboru 25. maja 1868. leta in 14. maja 1869. leta je prišlo narodno šolstvo v posvetne roke, ter je glede učnega poduka in njegove tvarine doživelo novo dobo. Za to je bilo treba vsakako učnih načrtov, da ne bi se kar tja v en dan brez plana podučevalo. Štajerska dežela, ki je izmed najprvih v Cislajtanijski glede narodnega šolstva, je dobila še le zdaj deželne učne načrte svoje. Ti učni načrti so lepo izpeljivo in pedagoško sestavljeni, kakoršnje uže več časa

imajo po Nemčiji, koder so tudi uže učitelji izučeni za-nje, ter so zadovoljni z njimi. Temu pa pri nas ni tako. Črez 95 % slovenskih narodnih učiteljev so jako iznenadili načrti, ter se hudujejo zaradi njih, ker jim niso kos vsled prepričanih študij svojih. Le tisti učitelji, kateri so jako ponosni, si ne upajo zabavljati črez nje, akopram so dovršili svoje študije še pred 1872. letom. Onim učiteljem, kateri so uže po novem študirali, se izpeljavanje novih učnih načrtov nikakor ne zdi težko, posebno, ker ni v njih nič tujega jezika (švabščine) predpisanega. Zaradi tega so stari učitelji novim zavidljivi, ter breznačajno mrmraje agitujó za hrbtom proti svojemu sposobnejšemu tovarišu. Ako je le kje mankanca omike uzrok nemškutarstva, gotovo je to v prvi vrsti resničen slučaj pri učiteljstvu (pri vseh gotovo ne). Na neke slovenske narodne šoli na Štajerskem je taka mešanica novih in starih učiteljskih elementov, ki se glede principa jako vlečejo pri lokalnih konferencah. Eden izmed teh učiteljev je za strogo izpeljavo učnih načrtov, stari pak se čemere za to, češ, kedo bode uže res tako natančen. Kjer ni, ondi niti vojska ne more vzeti. Tako se tudi tem kolegom stare dobe zdi nemogoče učiti zgodovino, prirodznanstvo i. t. d., česar se nikedar niso učili. Zdaj jim žuga nevarnost od šolskega nadzornika! Ker je pa ta nemškutar od nog do glave, ki impertinentno za hrbtom črni zaradi poštenja v narodnostnem oziru, hajdi! krona nam ne pade raz glave, bodimo zagovorniki švabščine v slovenske narodne šoli! In res, proti vsemu 6 §. šolske postave od 14. maja 1869. leta uče švabščino v svojem razredu, akopram ni predpisana v učnem načrtu in če tudi niso dobili za to postavnega ukaza od deželnega šolskega sveta, nego le od nižjih gospodarjev svojih! da se le pravim naukom narodne šole velika krivica godi! To ni pošteno podučevanje, nego „geschäft!“ In takošna germanizacija ide rapidno dalje, da bodo v nekoliko letih tudi kmetje taki, kakoršni so tržani, koder se je uže tudi po starem šolstvu katekizmovalo in pridno podučevalo. Po taci učiteljih je kaj tacega prav mogoče, ker se šole množé, koder jih preje ni bilo. Čitatelji! pogledite v trgovce, če ni res ondot vse Bismarkovo. In tako bode tudi pri kmetih v nekoliko letih, ako ne bodo učitelji bolje omikani ter značajni. Ako hočemo na poveršje mi Slovenci, začeti nam je pri tleh, t. j. v narodni šoli, ne pa na univerzi!

Nove šolske postave so v principu prav dobre, le iznenadile so Slovence, ker smo še večidel nepolnoletni za-nje, ter nam bodo kakor ogenj in voda hudo gospodarile.

Iz Bizeljskega na slov. Štajerskem 18. dec. [Izv. dop.] Akoravno c. kr. šolska postava od 14. febr. 1870 §. 20 zapoveduje, da imajo krajni šolski sveti za šolsko kurjavo skrbeti, se pri nas žalibog ta §. vendar ne izpolnjuje. Bizeljska šola je dobila še le 10. nov. 1½ sežnja surovih drv, katera je moral učitelj dolgo poprej sušiti pustiti, predno so bila za kurjavo sposobna. Lahko se samo po sebi ume, da 1½ sežnja drv za celo zimo in za veliko šolsko sobo ne zadostuje. Vsled tega obrnil se je učitelj uže dvakrat na krajni, in 16. nov. tudi na okrajni šolski svet z uljudno prošnjo, da bi se za kurjavo tukajšnje šole nekoliko bolj

skrbelo, a dosedaj brezvspešno. Naj se vendar pomisli, ker se dandenes toliko o „humaniteti“ govori, da je za mladino še celo škodljivo, v mrzlej sobi bivati, tem manj se zamore od nje zahtevati, da bi bila za uk priprava. Primoran bode sedaj učitelj, okr. š. svet prositi, da se naj tukajšnja šola tako dolgo vstavi, dokler kr. š. svet drva ne preskrbi.

Iz Postojne 19. dec. [Izv. dop.] Tukajšnja čitalnica je pri občnem zboru 13. t. m. za l. 1875 za svoje zastopnike naslednje gospode izvolila: Lavienčič, predsednik; dr. Samec, namestnik; Stegu, tajnik. Odborniki: dr. Samec, dr. Razpet, Beseljak, Dietrich And., Stegu, Kutin. Namestnika: Peter Krajgher, Zupan.

K občnem zboru se je sešlo v primeri lanskega leta veliko udov. Tudi debate so se vršile bolj parlamentarično, kakor prejšnja leta. — Gosp. blagajnik nam je poročal o stanju premoženja in našel, da čitalnica stoji še na dosti dobrih nogah, da bi le veselje več bilo, ker lansko leto so bile samo štiri, katere so pa denarno dosti pripomogle in čitalnica je jela bolj sloveti. — Pri točki „stanovanje“ predlaga čitalnični ud gosp. Pader, da bi se gledé na to, da čitalnica nema prostora v svojem stanovanju in gledé na to, da se mora vsaj na Vodnikov dan napraviti elegantna veselica: „Naj se naprosi g. Nace Deksa, posestnik gostilnice „pri ogerski kroni“, da pripusti prostorno sobano čitalnici za omenjeni večer. Če bi ne bilo dosti novcev, naj se napravi kolektura pri čitalničnih udih, kajti v ta lepi namen ne bode nobeden svoje pomoči odtegnil.“

Po predlogu dr. Samca se izroči ta predlog odboru, kateri ima na to delati, da se napravijo veselice.

Pri točki: Naročba časnikov se je vnela viharina debata zaradi nekaterih časopisov, vendar je obveljalo, da se z majheno spremembo ostane pri starih. — Gosp. dr. Razlagovo „Pesmarico“ je sklenil zbor po predlogu dr. Samca, da naj jo čitalnični sluga nosi po hišah in tako se bode nekaj prodalo. — Po rešitvi nekaj manj važnih točk se je gosp. Robiču zahvala izrekla za njegov trud, kakor večletni blagajnik s pristavkom, da naj še ostane svetovalec našega zavoda, na kar je sivi a učeni gospod pritrdil.

Novi odbor, kateri obstoji po večini iz gospodov, ki imajo uže veliko dejanskega življenja za soboj, naj pa tudi v resnici gleda na to, da bode vsak novoizvoljenih marljiv, da se nam obrani za povzdigo narodove omike prepotrebno društvo še mnogo let bolj žiljavo, kakor je zdaj.

Iz hrenovske županije 16. dec. [Izv. dop.] Od več strani se v časopise dopisuje o letošnji menj ali več ugodni letini, žali bog od našega ubozelega kraja, ne moremo nič veselega poročati. Od vsega našega letošnega pridelka se je edino le repa ponesla, s to smemo biti zadovoljni, drugega pridelali smo le malo, deloma tudi nič. Sena, glavnega pridelka, bilo je komaj na pol od vlni, krompir nam je uže v zemlji skoraj ves segnil in ščernel, tako, da nekateri so ga kar tam puščali ne da bi ga izkopali, koliko truda torej zastoni, koliko denarja treba je bilo dati težakom, a po vrh vsega še strašni davki, ki jih moramo od te nehvaležne zemlje dajati. Še žitom se tudi bahati ne moremo, ker ga le malo

sajemo, pa še to kar sejemo, sejemo več zavoljo slame, kano zavoljo zrna, katerega naši klasi le malo imajo. Fižol nij letos vsled slabega in mrzlega vremena niti dozoreti mogel tako, da ga je jako dosti segnjilega v strožji po njivah ostalo. Od sadja letos niti znamenja nij bilo, pa kaj, ko bi ga tudi kaj bilo, saj bi ga nam bili gotovo vojaki, ki so imeli tukaj vaje, vsega pokrali, za kar imajo oni nekako privilegijo. Naš ubogi kmet je res pomilovanja vreden. Od vida do vida se trudi in poti, ko pa pride jesen nema za svoj veliki trud kaj pokazati. Naša zemlja potrebuje, ako se hoče, da kaj rodi, dosta gnoja, katerega pri nas pa nobeden zadosti nema, ker redi se le malo živine, s primerom polja. Dase pa poslednjega tako malo, to je veliko, veliko premalo redi, uzrok so preveliki davki, za katere, ker nij družega, se mora seno prodajati. Če se kacega opominja, naj živino redi ako hoče kaj pridelati, vsak navadno odgovori; kaj bom redil? Bo prišel brič pa mi jo bo za davke uzal, pa še ne bode zadosti, kajti stroški pri enaki priliki so ogromni, a proda se pa po vsaki ceni, samo da je novce. Tako se mi je dopodaval, da so nekemu v našem okraju vzeli ali zarubili dva prešiča, katere so prodali, dolg se nij pa s tem nič pomajnsal, nego še narastel je, ker stroški so presegali to, kar se je za prešiče dobilo. No pa saj v novjšem času se ne gleda tako na tanko, rubi in vzame se brez otrok vse vprek. Nij davno tega, ko so nekega v Šmihelmu sezuli, ter mu škornje vzeli. Lepa rubež, kaj? To je uže po turško. Kam hoče revež po snegu bos? Vse prošnje in pritožbe o tej zadevi so bile dozda glas upijočega v puščavi. Po vrhu slabe letine, velikih davkov, nam pa še živinska kuga preti! Bog nas obvaruj te šibe, če ne smo popolnem tepeni.

Iz Gorice 17. dec. [Izvirni dopis.] Obravnavanja pred porotno sodnijo vabijo vsak dan obilo množico poslušalcev za pregrajo tribunalske dvorane in zapazili smo v tem oziru nekaj prav zanimivega. Občinstvo nij namreč vselej isto, tudi ne obstaja pri vsaki obravnavi iz jedrnatih elementov, marveč se ravna po predmetu, po značaji obravnave. Tako smo videli pri tretji obravnavi, ko so sedeli neki znani tatovi na obtožni klopi, da je bila „njižja plebs“ goriška od zadej v dvorani prav obilo zastopana; zapazili smo mej poslušalci prav mnogo takih obrazov, o katerih bi se ne bili prav nič čudili, ako bi jih spredaj pred sodniki in porotniki mej zatoženci zagledali.

Vse drugačno občinstvo se je nabralo k četrti obravnavi, ko je sedel tolminski trgovec zaradi ponarejenih pobotnic na črni klopi. Zanimivo zapletena pravda je bila in privabila je na sprednje sedeže skoraj vse tukajšnje odvetnike in sploh juriste, za njimi so pa večidelj trgovci in obrtniki polnili dvorano. Ta obravnava je bila morda najboljše zanimiva v celi sedanjí sesiji, a na nas je učinila prav nevšečen vtis; kajti pokazala je prav jasno, kako neugodno in morda nevarno je za nas Slovence na Goriškem, da se obravnave vrše skoro po vsem v italijanskem jeziku in da sodijo porotniki obeh narodnosti mešani Slovence, kakor Italijane. Zatoženec je bil Slovenec, in je želel slovensko odgovarjati, a ker nij

bilo tolmača pri rokah, vpraša ga predsednik, ali ne zna morda nemški; on pritrdi in se vda, da bode v nemškem jeziku zaslišan. Porotniki povprašani ali razumejo vsi nemški, so temu pritrdili. — Kaj nastane iz tega? zatoženec se v svojih odgovorih prav okorno izrazuje in večkrat gotovo nehoté tako, da so ga njegovi odgovori tlačili v poslušalcih in sodnikih utrjevali sum krivde. To okoliščino je prav dobro razvil in poudarjal tudi zagovornik gospod dr. Frapporti v svojem izvrstnem zagovoru, v katerem je tudi navel take posamezne zatoženčeve odgovore, kateri so ga morali le še boljše začrnuti v mnenji porotnikov. Kakor zagovornik, bili smo tudi mi preverjeni, da bi bil zatoženec, dasiravno v očividni duševni stiski, v domačem jeziku primernejše in naravnejše odgovarjal in skoro gotovo na take, kakor si je moral vsakdo njegove odgovore v prisiljeni nemščini tolmačiti.

Mej porotniki je bilo ta dan več Slovencev, kateri razumejo in govorijo morda italijanski le za najnavadnejšo domačo rabo, če ne celo za silno potrebo. Izpovedbe nekaterih prič n. pr. trgovca Angeli, njegovega agenta Travizana iz starega mesta (Cividale), Stofla iz Tercenta in Boldrinija iz Benedek, dalje obsezek precej naglo prebranih pravih aktov in končno govora državnega pravdnika — so bili pa taki, da jih je mogel natančno razumeti samo, kdor je dobro zmožen italijanskega jezika, posebno če se pomisli, da ste prič Boldrini in zagovornik še za italijansko uho pretiho govorili. Nam so slovenski porotniki sami povedali, da so državnega pravdnika nekoliko, zagovornika pa čisto malo razumeli. Pri vsem tem smo prepričani, da so porotniki po svoji vesti in po svoje prepričani sodili; — a kdo nam je porok, da bi se ne bilo vsaj posameznim prepričanje drugače nagnilo, ako bi bili zapopadek aktov, izpovedbe prič in posebno izvrsten odvetnikov zagovor dobro razumeli? Če se je zagovorniku posrečilo, da je tri porotnike (in morda take, kateri so ga natančno razumeli) na svojo stran spravil, ali se da mogočnost popolnoma izključiti, da bi bil še dva zatožencu ugodna glasova pridobil, ako bi bile njegove ostre definicije, njegove primere, njegovi opravičevalni razlogi segnili v razum vseh porotnikov?

Juristi so bili o kaznivosti zatoženca zelo razcepljenih mislij; trgovci in obrtniki, so bili menda zadovoljni z izidom obravnave, ker mora imeti hudobno zavlačevanje trgovinskih pravih posebno če se v ta namen uporabljajo zlobni, nepošteni pripomočki, njihovim interesom zelo neugodne posledke. Mi smo pa prav nejevoljni zapustili dvorano, ne zaradi izida pravde, nego ker je cela obravnava v nas hudo žalila narodnostni čut in ker smo v srcu prevdarjali mogoče neugodne in nevarne posledke, kateri lahko iz takih obravnav nastanejo strankam slovenskim, kakor italijanskim.

Z Dunaja 18. decembra. [Izvirni dopis.] Poročalo se vam je v obče o Preširnovi slavnosti 12. t. m., ki so jo napravili slovenski in hrvaški študentje, vzemte še par podrobnostij. Dohodki besede te namenjeni so bili Preširnovi hčeri, dobila je ta 225 gl. 30 kr., gotovo lep znesek, če se pomisli, da Dunaj nij središče Slovenije, lepa

svota, na katero sme dijaštvo ponosno biti, na katero smejo tudi starejši rodoljubi takaj, ki so prvi nagib dali, da je mlada krv zvedela o pesnikovi hčeri, ki so svoj upljiv v to uporabljali, da k besedi dosti peneznih ljudijsami zvbijo, s zadovoljnostjo in veseljem gledati. — Pri slavnosti bilo je dosta ljudij, ki je svoje darove pokladalo, a poslalo je tudi nekaj vabljenih, ki se svečanosti nijso udeležiti mogli, lepe svote, katere poslani darovi posebno časte, kateri darovi morebiti misliti dopuščajo, da pesnika, lepo našo bliščečo se zvezdo vse časti, kar je izobraženeja v našem narodu, ker mej temi darovatelji je celo — g. Dežman, Schaffer, Hočvar, mej njimi je učen duhoven, grof Barbo, grof Hohenwart.

Strankarstvo je mirovalo na večer 12. t. m. mej nami, bili smo vsi prijatelji, edinil nas je pesnik, bde nad nami, klicaje nam na ušesa: tu na društvenih tleh, na tleh vesolja, obče človeških razmer pustite strast vi mladi, vi stari, vi drugi vsi, kakovo vam tudi ime; bili smo vsi edini v tem, da je pesnik Preširen naš ponos; bili smo vsi složni v tem, da se težavno strinja ponosenje z njim in reva njegove hčere; bilo nam je vsem jasno, da je nekaj dolžnosti rodoljubju, čestilecu pesnikovemu napram njegovi hčeri in dobila se je omenjena lepa svotica in ta še narašča, ravno zvem, da je eden poslal petak, Čeh je, drugi goldinar. — Na Slovenskem sicer nij najti dosti bogatstva, in vedno je treba rodoljubom dajati „narodni davek“ na desno in levo, ali vendar se človeku, ki je videl žrtvoljubnost dunajskih Slovencev — Slovanov, nehoté vrine, da Slovenstvo v domovini nij tako uborno, da bi ne podalo kaj v zahvalnost pesniku, „saj brez sadu ves trud nij bil ti moj. Moj rod! na mestu mojem ti ji stoj!“ kliče ti slovensko rodoljubje, tvoj zdaj najboljši pesnik, ne zametuj, ne zabi njegovih besedij in daj, tvoja dolžnost je, vsaj nekaj! (Kdor more za ta blag namen kaj darovati, naj svoj donesek pošlje gosp. dr. Ferdinand Pogačniku, advokatu na Dunaji (Wien, I. Bez. Riemerstrasse 15).

Domače stvari.

— (Ljubljansko škofovstvo.) Vprašanje, kdo bode ljubljanski škof, ker se je g. Vidmar odpovedal in je zdaj le administrator škofije ali „locum tenens“, dokler pravi naslednik ne pride, je bilo uže precej zaspalo, ter je vlada baje hotela gosp. Vidmarja pustiti na mestu, dokler bi bil hotel. Zdaj pak se je, kakor se nam poroča, z imenovanjem nekih župnih administratorjev, katero se nij naznanilo vladi, kakor zahtevajo konfesionalne postave, g. Vidmar vladi zameril in se torej zopet išče za Kranjsko nov škof.

— (Dr. Lavrič) je — kakor se nam iz Gorice piše — napravil interpelacijo do ministerstva, naj se napravita pri Goriški okrožni sodniji dva imenika porotnikov slovenski in italijanski in da se popolnem ločijo slovenske in italijanske končne obravnave. Interpelacija se je s podpisimi porotnikov sl. ministerstvu pravosodja na Dunaj odposlala.

— (Bralno društvo v Borovnici) ima 27. t. m. to je v nedeljo po sv. Štefanu ob 4. uri popoldne občni zbor. Program: 1. Predlaganje računa za leto 1874, 2. odo-

brenje eventuelno preustrojenje društvenih pravil; 3. posvetovanje zastran naročbe časnikov; 4. volitev novega odbora.

Predsednik.

— (Vrānska narodna čitalnica) ima svoj občni zbor 26. dec. s sledečim načrtom: 1. govor, 2. poročilo tajnikovo, 3. račun za čitalnično leto, 4. vpisovanje novih udov in plačevanje letnine za prihodnje leto, 5. volitev odbora in predsednika, 6. nasveti posameznih udov, potem tombola. Začetek ob 5. uri zvečer. Vsi čast. udje so uljudno povabljeni, da se gotovo udeležijo pri občnem zboru. Odbor.

— (Iz Ptujca.) V ponedeljek po božičnih praznikih, t. j. 28. decembra t. l. zvečer je o pol sedmi uri v prostorih narodne čitalnice v Ptuj občni zbor, h kateremu se vsi udje z dodatkom vabijo, da se tega zbora posebno živahno udeležijo, ker se bode o obstanku in razpustu čitalnice glasovalo in odločilo.

Odbor.

— (Iz Števerjana na Goriškem) se nam piše: 15. t. m. po noči so našemu g. dekanu nepoznani tatovi vso kurcino porabili. Izvrsten plen lopovom za božične praznike!

— (V Gorenjej vasi pri Kanalu) — kakor se nam iz Gorice piše — so te dni vlovili necega ponarejalca bankovcev, ki je uže mnogo fabrikatov mej proste kmete razdal.

— (Popravek.) Iz Kočevja se nam piše: Izvolite popraviti v poročilu „izpr. porot. sod.“ št. 267 ime obtoženčeve, ki se ne piše Ekert, nego Erker, in „Mitterdorf“ se ne zove Srednja vas, ampak „pri stari cerkvi“.

Razne vesti.

* (Mirko Tumpič,) župnik bistriški na Hrvaškem, ki se je v teškomiselnosti ostrupil, kakor smo oni dan poročali, je bil jako blagodušni mož in zelo izobražen. Zaprtil je veliko premoženja. Zagrebške univerzi je zapustil v operoki 5000 gld., jugoslovanske akademiji pak 3000 gld.

* (Iz katoliške cerkve) je stopil profesor peštanske univerze Hattala, o katerem se je te dni mnogo pisalo da je izobčen. Pristopil je k unitarskem veroizpovedanju, ki je posebno na Sedmigraskem zelo razširjeno.

* (Samomor.) Dunajski advokat Dr. Mareš je skočil minoli petek z tretjega nadstropja v svojem stauovanju na tlak, ter obležal takoj mrtev. Učinil je to v trenutji teškomiselnosti.

* (Za šole) so darovali v Ameriki privatni ljudje l. 1873 nad 14 milij. dolarjev. Amerikanci so povsod veliki.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicin in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledice in prehlajenje; posebno se priporoča za dojence in je boljše, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravih svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj. Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravih svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalescière du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in grizi, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju in skalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsnih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravih svetovalec in člen mnogo učenih druzev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp.

Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalescière du Barry vsestransko, najbolj spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimern, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalescière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Montona, Istra.

Učinki Revalescière du Barry so izvrstni.

Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.

St. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor

medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalescière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalescière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

St. 64.210. Markizo de Brehan, bolehal je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšanje in hipohondriji.

St. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenji.

St. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanju dušnika, omotici i tišcanju v prsih.

St. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznaidejni prsni bolečini in pretresu čutnice.

St. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenju, nespanju in hujšanju.

St. 75.928. Barona Sigmo 10letne hramote na rokah in nogah i. t. d.

Revalescière je 4krat tečnejša, nego meso, ter

se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiton v pušicah a 2 gold. 50 kr., a 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu a v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Šehr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Dieckl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lodi Ludvig Müller, v Mariboru M. Merič, v Heranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Čerovicah pri N. Šnirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberanzmeyer, v Temešvaru pri Jos. v Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaždinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specijalnih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vsa kraja po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Tržne cene

v Ljubljani 19. decembra t. l.

Pšenica 4 gld. 90 kr.; — reš 3 gld. 60 kr.; — ječmen 3 gld. — kr.; — oves 2 gld. — kr.; — ajda 2 gld. 90 kr.; — pros 3 gld. 10 kr.; — koruza — gld. — kr.; krompir 2 gld. 60 kr.; — fižol 5 gld. 60 kr.; masla funt — gld. 52 kr.; — mast — gld. 48 kr.; — špeh trišen — gld. 32 kr.; — špeh poven — gold. 42 kr.; jajce po 4 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 29 kr.; — teletnine funt 26 kr.; svinsko meso, funt 27 kr.; — sena cent 1 gld. 30 kr.; — slame cent — gld. 90 kr.; — drva trda 6 gld. 70 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Dunajska borza 21. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69 gld. 75 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74 " 85 "
1860 drž. posojilo	109 " 65 "
Akcije narodne banke	995 " — "
Kreditne akcije	236 " — "
London	110 " 70 "
Napol.	8 " 90 1/2 "
C. k. cekini	5 " 24 "
Srebro	106 " 10 "

„Vertec“

časopis s podobami za slovensko mladost,

nastopi uže peto leto, odkar je začel izhajati, ter vabi vso slovensko mladino, stariše, prijatelje in vse prave rodoljube, da mu v obilnem številu z naročnino priskočijo na pomoč.

„Vertec“ stoji za vse leto samo 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr.

Naročnina se naprej plačuje in se najhitreje in najceneje pošilja s poštami nakaznicami (Postanweisungen), ki se na vsakej pošti dobivajo po 5 kr.

Uredništvo „Vertec“

(360—1) v špitalskih ulicah, hiž. št. 273.

Proda se mlin

s 4 kolesi ob potoku Temenica na Bregu, fare št. Viške in pri cesti, ki pelje iz Ljubljane v Novo mesto; — mlin tudi se pilo vred je v dobrem stanu, dalje 2 vrta, 1 njiva in 1 hostni delec zemljišča (parcels). Kupci naj se oglašé ustmeno ali pismeno v Cesti, h. štev. 3, fara št. Viška pri Zatičini. (358—2)

Tužici.

19. in 20. decembra:

Maribor: Majdič iz Grada. — Klecinsky iz Dunaja. — Stenovic iz Zagorja. — Zesor iz Trsta. — Korbič iz Litije. — Sriha iz Novi. — Jaklič iz Ljubna. — Kučič iz Kranja. — Steiner iz Grada. — Saunagel iz Trsta. — Miklič iz Radovljice. — Bolč iz Trsta. — Falk iz Debrečine. — Reismüller iz Zajčje vasi. — Pfoz iz Planine. — Reininger iz Suhe. — grof Lanthieri, Zore iz Vipave. — Nussbaum z gospo iz Dunaja.

Pri Maliči: Wedl iz Dunaja. — Alois iz Liberce. — Schupfer iz Dunaja. — Fischl iz Brna. — Kavčič iz Trsta. — Fried iz Dunaja. — Faber iz Kočevja. — Polak iz Dunaja. — Barto iz iz Poljan. — Obereigner iz Šneperka. — Gaulin iz Kočevja. — Bouček iz Šneperka. — Eckert iz Kočevja. — Richter iz Hermagore. — Jugovic iz Trbovelj.

Trsta. — Turnovsky, Schütz, Tischler iz Dunaja.

Pri Slonu: Gams iz Kranja. — Reichhold iz Schaffenburga. — Cotin iz Prage. — Contini iz Dunaja. — Luteršek iz Vidma. — Chabadek iz Brežice. Svoboda iz Čateža. — Schreyer iz Ratoč. — Zepič iz Šneperka. — Bohutinsky iz Savinje. — Rom iz Po. — Weter iz Litomešice. — Brannizer iz Slanega. Brauner iz Dunaja. — gr. Lichtenberg iz Prapreč.

Pri Zamorel: Žizka iz Dunaja. — Siber z gospo iz Logatca. — Brivec iz Kranja.

Pri bavarskemem dvoru: Antič iz Sele. — Stotz iz Beljaka. — Lončarič iz Sele. — Weterheim iz Dunaja. — Paulič iz Trsta.

Pri Virantu: Zedlitar iz Učene. — Punčah iz Št. Vida. — Dolence iz Lašč.

Pri avstrijskem carju: Frič iz Trbovelj.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Maks Arnič.

Velik izbor

najkrasnejših

božičnih in novoletnih daril, ravno kar poslanih iz Dunaja;

najnovější in modernejši kiné od zlata, srebra in biscev po prav

nizkej ceni, v nižje imenovanj prodajalnici. V zalogi je mnogo najfinijih in elegantnih uhanov, zapestnikov, prstanov, cele garniture, posebno za novoporočene in to po tako nizkej ceni, ka naj se vsakdo sam prepriča, ki ne verjame.

S odličnim spoštovanjem

Jož. Šparovic,

Ljubljana, stari trg, hiž. štev. 18.

(361—1)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.